

АХВЯРА ЗМЕНЛІВАГА КЛІМАТУ

З. М. ЗАІКА

УА «Брэсцкі дзяржаўны тэхнічны ўніверсітэт», Брэст, Беларусь
brl@bstu.by

Уводзіны. Актуальнай праблемай сучаснага сусветнага соцыуму з’яўляецца пытанне захавання еднасці флоры і фауны, зберажэння іх чысціні і непарушнасці, рацыянальнага выкарыстання прыроднага багацця. Прадметам нашага экалага-філалагічнага, а таксама аматарскага даследавання з’яўляецца праблема забруджвання вады і замор рыбы ў рацэ Лясной Заходне-Бугскага воднага басейна.

Матэрыялы і метады. Рака Лясная Заходне-Бугскага воднага басейна – асноўная жывіцельная артэрыя для жыхароў Камянеччыны. У летнія месяцы, асабліва, калі спякота і моцныя дажджы, на рацэ з’яўляецца плёнка з раскі (рака “зацвіла”), мёртвая рыба на вадзе і на беразе, непрыемны пах – прыкметы таго, што ў рацэ пачаўся замор рыбы. Даводзіцца адзначаць, што рака Лясная кожны год мялее, становіцца вузейшай, хуткасць цячэння падае. Пойма ракі на кіламетры ўздоўж пакрыта густой расліннасцю. Расліннасць пачынае гнісці, паглынаючы кісларод. Гіне не толькі рыба, а і насякомыя, водная расліннасць.

Вынікі і абмеркаванне. Экалагічнымі лабараторыямі Беларусі былі зроблены пробы вады, іла з днішча, гніласных бактэрый з вусця і сярэдняй поймы р. Лясной, быў праведзены геаэкалагічны аналіз паводзінаў Заходне-Бугскага басейна на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў, пры гэтым таксама ўлічваліся асабістыя назіранні экалагаў-аматараў за жывёльным і раслінным светам азначанага воднага басейна. Навукоўцы ФІСЭ БрДТУ, АНРБ і іншых навуковых устаноў, вывучаючы гэтую праблему, прыйшлі да высноў, што пытанне шматграннае, у якім зліліся прыродныя і антрапагенныя фактары. Што ж прапаноўваюць яны для выратавання Лясной? Русла ракі зарасло камышом, маннікам вялікім, які стварае доўгія “бароды” па абодва бакі ракі. З палёў у раку трапляюць мінералы, а пад уздзеяннем спякоты ў працэсе гніення ўтвараюцца таксіны (атрута), таму пойму ракі неабходна абкошваць. Яшчэ адзін рацэпт прапаноўваюць навукоўцы – інтэнсіўны прамыў ракі, для чаго неабходна пасля моцных дажджоў адкрыць усе прашлюзаваныя каналы, якія ўпадаюць у раку Лясную. Моцны водны патак знясе гнілую адстойную ваду, донныя ілы. Іншыя навукоўцы лічаць, што адзін з прыродных сегментаў у праблеме заморных з’яў на р. Лясной можа быць звязаны з высокай канцэнтрацыяй жалеза ў прыроднай вадзе. Пры высокіх тэмпературах з’яднанні жалеза пераходзяць ў нерастваральную форму, пачынаюць асядаць на жабрах рыб і забіваць іх, што прыводзіць да мору рыбы. І нарэшце яшчэ адна з прапаноў - экасістэмная адаптацыя: даць магчымасць сфарміравацца расліннасці, устойлівай да працэсаў гніення.

Заклучэнне. Якія рацэпты яшчэ існуюць для стварэння бяспекі спрыяльных экалагічных умоў ракі Лясной, каб яна не стала першай відавочнай ахвярай пацярпення клімату? Такім чынам, пытанне застаецца адкрытым.